

Bioteknologirådet

**Årsrapport for
Bioteknologirådet
2017**

Innhold

Innhold	3
Del I. Direktørens beretning	4
Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	6
Formål og mandat	6
Bioteknologirådet.....	6
Observatører.....	8
Sekretariatet	8
Del III. Årets aktiviteter og resultater	9
Hovedmål for Bioteknologirådet 2017	9
Hovedmål 1: Bioteknologirådet skal være et rådgivende og frittstående organ for forvaltningen som særlig skal vurdere og drøfte prinsipielle eller generelle spørsmål knyttet til bioteknologi og genteknologi, herunder samfunnsmessige og etiske spørsmål. 9	
Hovedmål 2: Bioteknologirådet skal legge stor vekt på informasjons- og debattskapende aktiviteter ved å bidra til informasjon til publikum og bidra til kommunikasjon mellom offentlige myndigheter, fagfolk og interesseorganisasjoner	9
Hovedmål 3: Bioteknologirådet skal på begjæring eller av eget tiltak gi uttalelser i saker etter bioteknologiloven og genteknologiloven, herunder forslag til endringer i lov, forskrifter mv. som har betydning for bioteknologi	13
Hovedmål 4: Bioteknologirådet skal gi uttalelser til norske myndigheter som angår Norges holdning til spørsmål vedrørende bioteknologi i internasjonale organer	15
Resultatmål i tildelingsbrev	16
Del IV. Styring og kontroll i virksomheten	17
Overordnet styring og kontroll	17
Tiltak mot definerte risikoer med hensyn til måloppnåelse	17
Økonomi.....	17
IA-avtalen	17
Andre føringer.....	17
Del V. Vurdering av fremtidsutsikter	18
Del VI. Årsregnskap	19
Ledelseskommentar årsregnskapet 2017	19
Prinsippnote årsregnskapet.....	20

Del I. Direktørens beretning

I 2017 har Bioteknologirådet avgitt 31 uttalelser, arrangert 24 åpne arrangement, skrevet 17 debattinnlegg og innsiktsartikler, deltatt i minst 34 radio/TV-programmer og holdt flere enn 81 foredrag. Dette for å bidra til at Stortinget, Regjeringen og hver enkelt av oss skal få kunnskap om og ta stilling til spørsmål innenfor gen- og bioteknologi.

Bioteknologirådet er et rådgivende organ som skal gi råd, skape debatt og tilby informasjon om bruk av moderne bioteknologi. I sitt arbeid legger Bioteknologirådet spesielt vekt på etiske og samfunnsmessige sider ved gen- og bioteknologien.

Bioteknologirådet ga i 2017 totalt 31 uttalelser. Meningsbrytning og prøving av argumenter i rådsmøtene er en forutsetning for å kunne gi gode råd til myndighetene og samfunnet ellers. Et faglig oppdatert beslutningsgrunnlag er også nødvendig, og her har vi et viktig ansvar. Anbefalingene fra Bioteknologirådet skal alltid være velbegrunnet, enten det er snakk om et enstemmig råd eller en delt innstilling.

Bioteknologirådet er lovhjemlet både i bioteknologiloven og genteknologiloven. I 2017 har vi fortsatt arbeidet knyttet til genmodifiserte organismer ved å komme med uttalelser, skrive debattinnlegg og arrangere debattmøter. Vi startet også i 2016, sammen med Miljødirektoratet, et prosjekt for å operasjonalisere vurderingskriteriet samfunnsnytte i genteknologiloven. Vi har tidligere gjort det samme for kriteriet bærekraft.

I tillegg til råd til myndighetene skal vi bidra til debatt og formidling. Det er grunnen til at vi i 2017 skrev 17 debatt- og innsiktsartikler og arrangerte 24 åpne møter. Vi har også filmet og sendt direkte fra møtene, slik at alle kan delta uavhengig av hvor de befinner seg.

I tillegg til de åpne møtene holder vi foredrag. I 2017 holdt vi mer enn 81 foredrag om ulike gen- og bioteknologiske temaer rundt omkring i landet. Vi prioriterer å holde foredrag for å spre informasjon, for at flere skal reflektere over utviklingen på fagområdet og ta stilling til problemstillingene innen gen- og bioteknologi.

Det er et prioritert mål for Bioteknologirådet å engasjere barn og ungdom, og informasjonsarbeidet til skolen er spesielt viktig. Tradisjonelt har vi først og fremst rettet oss mot elever og lærere på videregående skole. Dette arbeidet bærer frukter, og stadig flere kjenner til og bruker våre ressurser på www.bioteknologiradet.no. Vi har i 2017 fortsatt arbeidet med at også elever på barne- og ungdomstrinnet skal få kunnskap om gen- og bioteknologi. Eksempelvis har vi egne barnesider i vårt tidsskrift GENiALT – «små GENiALT» og vi har kommet langt i å lage en elektronisk versjon av GENiALT. eGENiALT skal bli tilgjengelig for alle, men vi har tro på at særlig skoleelever vil ha nytte av det.

Det er flere temaer som har preget 2017. Særlig gjelder dette de nye genredigeringsmetodene, ofte omtalt som CRISPR. Disse metodene gjør det mulig å utføre endringer i arvestoffet til både mikroorganismer, planter og dyr på en langt enklere måte enn tidligere.

Oslo, 1. mars 2018

Ole Johan Borge
direktør, Bioteknologirådet

Vi spurte deltakerne på bioteknologidagen 14. februar 2018 om hvilke temaer som var spesielt viktige, og svarene brukte vi til å lage denne ordskynen.

Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Bioteknologirådet er et frittstående, rådgivende organ der medlemmene og rådslederen oppnevnes av Regjeringen. Bioteknologirådet er hjemlet i Lov om framstilling og bruk av genmodifiserte organismer m.m. (genteknologiloven) og i Lov om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m. (bioteknologiloven). Rådet fastsetter selv hvilke temaer det vil jobbe med i samsvar med mandatet.

Bioteknologirådet¹ ble oppnevnt første gang i 1991, deretter i 1993, 1998, 2000, 2004, 2008 og sist i desember 2013. Det nåværende Bioteknologirådet er oppnevnt for en fireårsperiode som er forlenget med ett år. Rådet har 15 medlemmer og fem varamedlemmer. I tillegg innkalles observatører fra seks departementer til møtene.

Bioteknologirådet er organisert som eget forvaltningsorgan som i administrative spørsmål er underlagt Helse- og omsorgsdepartementet. Virksomheten i sekretariatet styres av prioriteringene til rådet.

Formål og mandat

Det overordnede formålet til Bioteknologirådet er i samsvar med St.meld. nr. 25 (1992–93) *Om mennesker og bioteknologi* å drøfte etiske og samfunnsmessige spørsmål i tilknytning til bioteknologisk virksomhet og å drive med informasjons- og debattskapende aktiviteter.

Formålet er nærmere spesifisert i rådets mandat, sist revidert i 2016:

- Bioteknologirådet er et rådgivende og frittstående organ for forvaltningen som særlig skal vurdere og drøfte prinsipielle eller generelle spørsmål knyttet til bioteknologi og genteknologi, herunder samfunnsmessige og etiske spørsmål.
- Bioteknologirådet skal legge stor vekt på informasjons- og debattskapende aktiviteter ved å bidra til informasjon til publikum og bidra til kommunikasjon mellom offentlige myndigheter, fagfolk og interesseorganisasjoner.
- Bioteknologirådet skal på begjæring eller av eget tiltak gi uttalelser i saker etter Lov om medisinsk bruk av bioteknologi m.m. og Lov om framstilling og bruk av genmodifiserte organismer m.m., herunder forslag til endring i lov, forskrifter mv. som har betydning for bioteknologi.
- Bioteknologirådet skal gi uttalelser til norske myndigheter som angår Norges holdning til spørsmål vedrørende bioteknologi i internasjonale organer.

Bioteknologirådets uttalelser er offentlige med mindre noe annet følger av lovbestemt taushetsplikt.

Bioteknologirådet

Medlemmene i rådet er oppnevnt for en periode på fire år fra 1. januar 2014, det ble besluttet i 2017 at perioden skulle forlenges med ett år. Alle medlemmene for perioden 2014–2018 er personlig oppnevnt.

Bioteknologirådet har i 2017 bestått av disse medlemmene:

¹ Skiftet navn fra Bioteknologinemnda til Bioteknologirådet 1. juni 2014.

Faste medlemmer:

- Kristin Halvorsen (leder)
Direktør, Cicero Senter for klimaforskning
- Bjørn Myskja (nestleder)
Professor, Institutt for filosofi og religionsvitenskap, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
- Inge Lorange Backer
Professor emeritus, Institutt for offentlig rett, Universitetet i Oslo
- Petter Frost
Administrerende direktør, MSD Animal Health Innovation AS
- Gunnar Heiene
Professor, Det teologiske menighetsfakultet
- Arne Holst-Jensen
Forsker, Veterinærinstituttet
- Torolf Holst-Larsen
Spesialist i gynekologi og obstetrikk, Klinik Hausken
- Bushra Ishaq (tiltrådt 01.09.17)
Lege og forfatter, Asker og Bærum legevakt
- Bernadette Nirmal Kumar (fratrådt 01.07.17)
Direktør NAKMI, Ullevål, Oslo universitetssykehus
- Raino Malnes
Professor, Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo
- Benedicte Paus
Overlege/professor II, Avdeling for medisinsk genetikk, Rikshospitalet, Oslo universitetssykehus
- Bente Sandvig
Fagsjef, Human-Etisk Forbund
- Sonja Irene Sjøli
Tidligere stortingsrepresentant/jordmor
- Birgit Skarstein
Idrettsutøver
- Nils Vagstad
Administrerende direktør, Norsk institutt for bioøkonomi
- Fern Wickson
Forsker, GenØk – Senter for biosikkerhet

Varamedlemmer:

- Dag Inge Våge
Professor, Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
- Bjørn Hofmann
Professor, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet Gjøvik og Universitetet i Oslo
- Cathrine Bjorvatn
Forsker, Senter for medisinsk genetikk, Haukeland universitetssjukehus
- Ole Kristian Fauchald
Professor, Institutt for offentlig rett, Universitetet i Oslo
- May Thorseth
Professor, Institutt for filosofi og religionsvitenskap, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Observatører

Observatører fra seks departementer inviteres til rådsmøtene. Disse departementene har observatører: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Kunnskapsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet.

Observatørene stiller etter eget ønske, og oppmøtet varierer.

Sekretariatet

Sekretariatet har syv årsverk og syv fast ansatte. Sekretariatet har bestått av følgende ansatte i 2017:

- Direktør Ole Johan Borge
- Seniorrådgiver Hallvard Kvale, kommunikasjonssjef, nestleder til 23.06.18, sluttet 30.09.17
- Seniorrådgiver Sigrid Bratlie, nestleder fra 23.06.17
- Seniorrådgiver Elisabeth Gråbøl-Undersrud
- Seniorrådgiver Hilde Mellegård, tiltrådt 28.09.17
- Seniorrådgiver Truls Petersen
- Kontorsjef Unni Tait Selmer
- Seniorrådgiver Audrun Utskarpen, sluttet 20.08.17

Ida Arff Tarjem har vært engasjert i ca. 20 % stilling som medarbeider i prosjekt om oppdatering av samfunnsnyttekriteriet i genteknologiloven i perioden 12.01.-14.06.17. Hun har i tillegg utført sporadisk arbeid etter dette i forbindelse med prosjektet. I tillegg har vi hatt én person som IA-kandidat fra NAV 14.08.-22.09.17. Perioden skulle vart i tre måneder, men ble forkortet da vedkommende fikk ordinært arbeid.

Tabell 1: Volumtall Bioteknologirådets arbeid 2015-2017

	2014	2015	2016	2017
Antall rådsmøter	7	9	6	7
Antall saker behandlet på rådsmøter	76	123	71	83
Antall uttalelser fra rådet	14	26	17	31

Tabell 2: Nøkkeltall fra årsregnskapet 2014-2016

	2014	2015	2016	2017
Antall årsverk	7	7	6,7	6,6
Samlet tildeling post 01	9 438 000	8 819 000	8 848 000	9 884 000
Utnyttelsesgrad post 01	100,8 %	99,8 %	96,1 %	99,6 %
Driftsutgifter	9 574 725	8 804 290	8 504 703	9 845 701
Lønnsandel av driftsutgifter (inkl. honorar)	67,1 %	78 %	67 %	76,2 %
Lønnsutgifter per årsverk (ekskl. honorar)	748 838	753 479	739 390	839 855

Del III. Årets aktiviteter og resultater

Hovedmål for Bioteknologirådet 2017

Hovedmålene fremgår av mandatet, tildelingsbrevet fra Helse- og omsorgsdepartementet og rådets virksomhetsplan for 2017. Mandatet er gjengitt ovenfor på side 6.

Hovedmål 1: Bioteknologirådet skal være et rådgivende og frittstående organ for forvaltningen som særlig skal vurdere og drøfte prinsipielle eller generelle spørsmål knyttet til bioteknologi og genteknologi, herunder samfunnsmessige og etiske spørsmål.

Vi viser til hovedmål 3 om uttalelser fra Bioteknologirådet.

Hovedmål 2: Bioteknologirådet skal legge stor vekt på informasjons- og debattskapende aktiviteter ved å bidra til informasjon til publikum og bidra til kommunikasjon mellom offentlige myndigheter, fagfolk og interesseorganisasjoner

Nettstedet bioteknologiradet.no

I 2017 hadde vi 444 000 sidehenvisninger på www.bioteknologiradet.no, noe som er en økning på 12 prosent fra året før. Vårt mest populære tilbud på nett er temaside med bakgrunnsstoff som særlig er tilrettelagt for bruk i videregående skole. Nettsidene inneholder også aktuelt stoff om Bioteknologirådets virksomhet, inkludert alle rådets uttalelser, video fra de fleste åpne møter og artikler fra tidsskriftet GENiALT. Nettstedet holdes løpende oppdatert.

Vi har også en blogg om bioteknologi og bioetikk på forskning.no, og bruker Facebook og Twitter aktivt.

Tidsskriftet GENiALT

Bioteknologirådets tidsskrift GENiALT utkom med fire nummer i 2017. GENiALT distribueres gratis til abonnenter i inn- og utland, det var ca. 6 800 abonnenter i 2017. Artiklene til GENiALT publiseres i tillegg fortløpende på Bioteknologirådets nettside. Ved utgangen av året var det 6 802 abonnenter på den trykte utgaven mot 6 746 ved utgangen av 2016. I løpet av året har det blitt 420 nye abonnenter, på grunn av oppsigelser og abonnement som slettes på grunn av retur utgjør økningen 56 abonnenter siden 2016.

I 2017 er satsingen på barn og unge i GENiALT fulgt opp. To sider i hvert nummer er satt av til spalten småGENiALT, hvor unge journalister intervjuer forskere og andre fagpersoner om ulike temaer knyttet til bio- og genteknologi. I tillegg har vi en artikkel i hvert nummer om anvendt bioteknologi, og da særlig knyttet til næringsliv og bedriftsetableringer der bioteknologi er helt sentralt.

Media og foredragsvirksomhet

Bioteknologirådet har i løpet av 2017 blitt nevnt i totalt 817 unike artikler i nettmedier og trykte medier som omfattes av overvåkingstjenesten M-Brain.

I tillegg har medlemmer av Bioteknologirådet eller ansatte i rådets sekretariat deltatt i radio- og TV-programmer minst 34 ganger (egen opptelling). Flere av disse innslagene har blitt sendt mer enn én gang.

Når det gjelder foredragsvirksomhet, har rådsmedlemmene en utstrakt foredragsvirksomhet i kraft av at de er fagpersoner og samfunnsdebattanter innen sine felt. Det er vanskelig å skille ut den foredragsvirksomheten som er direkte knyttet til Bioteknologirådet. De ansatte i sekretariatet holdt 81 foredrag i 2017.

Kronikker, debattinnlegg og viten/innsiktsartikler

Totalt 17 kronikker, debattinnlegg og viten/innsiktsartikler ble skrevet av Bioteknologirådets medlemmer og ansatte i rådets sekretariat i 2017, noen i samarbeid med eksterne medforfattere:

- Kristin Halvorsen, «Ja til ny metode for testing av fostre», Vårt Land, 14.02.2017
- Kristin Halvorsen og Ole Johan Borge, «Kan vi utrydde malariamyggen?», Aftenposten, 14.02.2017
- Bjørn Hofman, «Blodets hvisken», Morgenbladet, 24.02.2017
- Sigrid Bratlie, «En fremtid for dyrking av menneskeorganer i dyr?», Aftenposten, 27.02.2017
- Kristin Halvorsen, «De små, viktige oppdateringene», Dagsavisen, 09.03.2017
- Kristin Halvorsen og Ole Johan Borge, «Hvor langt liv er langt nok for deg?», Aftenposten, 18.04.2017
- Elisabeth Gråbøl-Undersrud, «Forskere vil lage kunstig liv. Hvor går grensen?», Aftenposten, 25.04.2017
- Kristin Halvorsen, «Heggdal, nelliker og GMO», Nationen, 26.04.2017
- Sigrid Bratlie, «Vil genredigere bort kreft, blindhet, HIV og arvelige sykdommer», Aftenposten.no, 12.05.2017
- Ole Johan Borge m.fl., «Åpne Nordens grenser for forskning og behandling», Aftenposten, 18.05.2017
- Arne Holst-Jensen, «Sosialt smågodt for helsa», Nationen, 24.05.2017
- Kristin Halvorsen, «Personlig helse», Dagsavisen m.fl., 01.06.2017
- Ole Johan Borge, «Store muligheter med GMO - men er man klar?», Norsk Fiskeoppdrett, 01.06.2017
- Sigrid Bratlie, «Da en svenske fikk en rar kål i pastaen, skjedde det noe historisk», Dagbladet.no, 01.07.2017
- Kristin Halvorsen og Ole Johan Borge, «Skal det lages en biobank med med DNA fra nesten alle nordmenn?», Aftenposten, 16.09.2017.
- Elisabeth Gråbøl-Undersrud, «Går vi fra å lage barn til å få dem levert?», Aftenposten, 05.12.2017
- Sigrid Bratlie, «Leseverdig bok fra forskeren som snublet over genredigering», Forskningsetikk, 07.12.2017

Åpne møter

Bioteknologirådet har avholdt totalt 24 arrangementer, tre av disse var lærerkurs for lærere i videregående skole.

- Åpent møte 11. januar i Trondheim
Homo perfectus – når klipp og lim i DNA blir dagligdags
Arrangører: Tekna og Bioteknologirådet

- Frokostmøte 18. januar i Oslo
Bioteknologiens rolle i fremtidens bioøkonomi
Arrangør: Bioteknologirådet
- Frokostmøte 8. februar i Oslo
DNA – et hjelpemiddel i slektsforskning
Arrangør: Bioteknologirådet
- Bioteknologidagen 2017, 14. februar i Oslo
Arrangør: Bioteknologirådet
- Frokostmøte 1. mars i Oslo
Embryoforskning
Arrangør: Bioteknologirådet
- Åpent møte 27. mars i Trondheim
NIPT i fosterdiagnostikk
Arrangører: Bioteknologirådet og Senter for fostermedisin, St. Olavs hospital
- Lærerkurs i bioteknologi 28. mars i Oslo
Arrangører: Bioteknologirådet, Fagnettverk for naturfag i Akershus fylkeskommune, Elvebakken videregående skole og Utdanningsetaten i Oslo kommune
- Frokostmøte 4. april i Oslo
Aldring og livsforlengende bioteknologi
Arrangør: Bioteknologirådet
- Lærerkurs i bioteknologi 20. april i Bergen
Arrangører: Bioteknologirådet og Fagnettverk for naturfag i Hordaland fylkeskommune
- Frokostmøte 3. mai i Oslo
Alger
Arrangør: Bioteknologirådet
- Åpent møte 11. mai i Oslo
Homo perfectus – når klipp og lim i DNA blir dagligdags
Arrangører: Tekna og Bioteknologirådet
- NRI-Conference 2017, 19. mai i Oslo
A Nordic Model for Personalized Medicine
Arrangører: Oslo University Hospital, University Hospital of North Norway, The Norwegian Biotechnology Advisory Board, Oslo Cancer Cluster, The Norwegian Cancer Genomics Consortium og NRI-Networks
- Åpent møte 15. juni i Oslo
Eggdonasjon er tillatt i Sverige og forbudt i Norge. Hva kan vi lære av svenskenes erfaringer?
Arrangører: Bioteknologirådet og Statens medisinsk-etiske råd (SMER) i Sverige
- Debattmøte 15. august i Arendal
Persontilpasset medisin: Medisinsk forskning og klinisk bruk

Arrangører: Bioteknologirådet, K.G. Jebsen-senter for genetisk epidemiologi – NTNU, Folkehelseinstituttet, Helsedirektoratet, Kreftregisteret og Oslo Cancer Cluster
Møtet ble arrangert i forbindelse med Arendalsuka

- Åpent møte 30. august i Oslo
Nyfødtsscreeningen
Arrangør: Bioteknologirådet
- Åpent møte 6. september i Trondheim
Tilbakemelding av genetiske opplysninger i forbindelse med helseforskning- og behandling
Arrangører: Bioteknologirådet og Forskergruppa RESET ved NTNU
- Lunsjforedrag og dialogmøte 25. september i Harstad
Etiske dilemma ved avansert bioteknologi
Arrangører: Bioteknologirådet og Kunnskapsparken Nord
- Frokostmøte 26. september i Tromsø
Det genredigerte mennesket
Arrangører: Bioteknologirådet og Forskningsdagene 2017 og Helix – Organization for Biotechnology and Life Sciences
- Oslo Innovation Week 28. september i Oslo
Micro algae and seaweed: Sustainable innovation
Arrangører: Bioteknologirådet, UiO: Life science, AlgaePARC, Wageningen University
- Frokostmøte 25. oktober i Oslo
En digital laks
Arrangør: Bioteknologirådet
- Frokostmøte 1. november i Oslo
Arv og miljø
Arrangør: Bioteknologirådet
- Lærerkurs i gen- og bioteknologi 20.-21. november i Harstad
Arrangører: Bioteknologirådet og Fagnettverk for kjemi, biologi og naturfag i Troms fylkeskommune
- Frokostmøte 29. november i Oslo
Persontilpasset medisin
Arrangør: Bioteknologirådet
- Åpent møte 5. desember i Oslo
Fremtidens regulering av genmodifiserte organismer (GMO)
Arrangør: Bioteknologirådet

Tabell 3: Nøkkeltall åpne møter 2014-2017

	2014	2015	2016	2017
Antall åpne møter	17	14	27	24
Antall påmeldte deltakere på de åpne møtene som hadde påmelding	2 382 (13 møter)	772 (8 møter)	2 325 (25 møter)	2 224 (21 møter)

Video fra møtene

Det er lagt ut video fra 14 av de åpne møtene, slik at de som ikke hadde anledning til å delta på møtene kan se dem i ettertid. Flere av møtene ble også videostrømmet direkte.

Undervisningsmaterieell

Undervisningsmaterieellet vårt omfatter blant annet egne sider på nett med aktivitetsforslag til lærere og 18 temasider på nett med tilhørende temaark for utskrift. Det er utarbeidet en ny temaside i 2017 om epigenetikk. En viktig målgruppe er elever i videregående skole, men siden er også mye brukt av andre inkludert media.

Prosjektsamarbeid

Under Forskningsrådets program Biotek 2021 har Bioteknologirådet et formelt samarbeid med Norsk Kreftgenomikkonsortium for gjennomføring av prosjektet «A National Research and Innovation Platform for Personalized Cancer Medicine». Bioteknologirådet har særlig ansvar for samfunnsdialog og etikk knyttet til kreftgenomikk og persontilpasset kreftmedisin. I 2017 har vi arrangert flere åpne fag-/debattmøter og skrevet populærvitenskapelige tekster og debattinnlegg i media. Vi avholdt også en stor konferanse – «NRI-conference: Nordic model for personalized medicine» - med 280 deltakere fra hele Norden.

Bioteknologirådet har i 2017 inngått et samarbeid med Norsk Landbrukssamvirke for å sette fokus på spørsmål knyttet til bruk av genteknologi i land- og akvakultur. Det ble i 2017 avholdt flere workshops for Landbrukssamvirkets medlemsorganisasjoner, samt et åpent debattmøte om genteknologiloven.

Bioteknologirådet har også en representant i Nordisk komité for bioetikk.

Høsten 2016 ble det inngått kontrakt med Miljødirektoratet om å gjennomføre et prosjekt om oppdatering av samfunnsnyttekriteriet i genteknologiloven. Det har vært jobbet godt med prosjektet gjennom hele 2017 og sluttrapport for prosjektet ble levert 28.02.2018.

Elisabeth Gråbøl-Undersrud hospiterte ca. hver 14. dag, fra oktober til desember 2017, på Avdeling for medisinsk genetikk, Ullevål sykehus, Oslo universitetssykehus.

Truls Petersen hospiterte hos REK sør-øst (Regional komite for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk) fra uke 45 og i snitt en arbeidsdag per uke. Hospiteringen avsluttes i mars 2018.

Hovedmål 3: Bioteknologirådet skal på begjæring eller av eget tiltak gi uttalelser i saker etter bioteknologiloven og genteknologiloven, herunder forslag til endringer i lov, forskrifter mv. som har betydning for bioteknologi

Bioteknologirådet har kommet med 31 uttalelser:

06.12.2017 Høringssvar: Helsedatautvalgets rapport

- 05.12.2017 Genteknologiloven – invitasjon til offentlig debatt (norsk sammendrag). The Gene Technology Act – Invitation to public debate (english summary).
- 14.11.2017 Høring om forskrift om befolkningsbaserte helseundersøkelser
- 16.10.2017 Høring om utkast til ny personopplysningslov – gjennomføring av EUs personvernforordning i norsk rett
- 16.10.2017 Genmodifisert insekts- og sprøytemiddelresistent mais MZIR098 til import, prosessering, mat og fôr
- 03.10.2017 Forskrift om uttak og utnytting av biologisk materiale (bioprospekteringsforskriften) – høring
- 20.09.2017 Bruk av NIPD ved risiko for alvorlig, arvelig sykdom
- 15.9.2017 Innspill til revideringen av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning
- 29.08.2017 Forslag til lov om endring i behandlingsbiobankloven – varig lagring av blodprøvene i nyfødtscreeningen m.m.
- 23.06.2017 Genmodifisert bomull DAS-81910-7 til import, prosessering, mat og fôr
- 21.06.2017 Genmodifisert sprøytemiddelresistent sukkerbete H7-1 til import, prosessering, mat og fôr
- 21.06.2017 Genmodifisert sprøytemiddel- og insektresistent mais NK603 x MON810 til import, prosessering, mat og fôr
- 16.06.2017 Slutføring av søknadene om godkjenning av dei genmodifiserte insekt- og sprøytemiddelresistente maissortane 1507 og Bt11 til dyrking under EU-direktiv 2001/18/EF
- 15.06.2017 Tilsvar til forespørsel om søknadsbehandling for godkjenning av t-vec genterapi
- 22.05.2017 Genmodifisert sprøytemiddel- og insektresistent soya DAS-81419-2 x DAS-44406-6 til import, prosessering, mat og fôr
- 15.05.2017 Genmodifisert sprøytemiddelresistent mais GA21 x T25 til import, prosessering, mat og fôr
- 10.05.2017 Genmodifisert sprøytemiddelresistent oljeraps MS11 til mat, fôr, import og prosessering
- 10.05.2017 Genmodifisert sprøytemiddelresistent soya DAS-68416-4 x MON 89788 til import, prosessering, mat og fôr

- 05.05.2017 Sluttføring av søknader om godkjenning av genmodifisert sprøytemiddelresistent soya til import, prosessering, mat og fôr
- 21.03.2017 Genmodifisert sprøytemiddelresistent mais MON 87708 x MON 89788 x A5547-127 til import, prosessering, mat og fôr
- 21.03.2017 Genmodifisert sprøytemiddel- og insektresistent mais MON 87427x MON 87460 x MON 89034 x MIR162 x NK603 til import, prosessering, mat og fôr
- 21.03.2017 Genmodifisert sprøytemiddelresistent mais MZHGOJG til import, prosessering, mat og fôr
- 16.03.2017 Genmodifisert sprøytemiddelresistent oljeraps GT73 til fôr, import og prosessering
- 27.02.2017 Høringssvar: NOU 2016:13 Samvittighetsfrihet i arbeidslivet
- 14.02.2017 Gen-driverere (English version: Statement on gene drives)
- 09.02.2017 Ikke-invasiv prenatal testing (NIPT) for kjønnsbestemmelse av foster ved risiko for alvorlig kjønnsbundet sykdom
- 06.02.2017 Genmodifisert nellik Moonvista med endra blomsterfarge
- 06.02.2017 Søknad om godkjenning av den genmodifiserte sprøytemiddel- og insektresistente maissorten MON 89034 x 1507 x NK603 x DAS-40278-9 til import, prosessering, mat og fôr
- 02.02.2017 Søknad om fornya godkjenning av dei genmodifiserte sprøytemiddelresistente rapssortane MS8, RF3 og MS8 x RF3 til import, prosessering, mat og fôr
- 30.01.2017 Sluttføring av søknad om godkjenning av genmodifisert insektresistent soya MON87701 til import, prosessering, mat og fôr
- 25.01.2017 Høringssvar: NOU 2016: 19 Samhandling for sikkerhet

Hovedmål 4: Bioteknologirådet skal gi uttalelser til norske myndigheter som angår Norges holdning til spørsmål vedrørende bioteknologi i internasjonale organer

Mye av rådets arbeid er enten direkte internasjonalt rettet eller har betydning for internasjonalt samarbeid. I 2017 ga rådet 17 uttalelser til ulike GMO-er. Dette er uttalelser som inngår i en EU-prosess for vurdering av GMO-er. Rådet ga også uttalelser relatert til EUs personvernforordning.

Uttalelsen knyttet til genteknologiloven har i stor grad internasjonal betydning og er oversatt til engelsk. Denne er også videresendt til internasjonale samarbeidspersoner.

Flere av de åpne møtene har en klar internasjonal dimensjon. Møtet om alger under Oslo Innovation Week (OIW) hadde internasjonal deltakelse både blant innleiderne og i salen. OIW er også et arrangement som promoterer internasjonalt.

Rådet hadde i juni 2017 et felles rådsmøte med den Svenska Statens Medicinsk Etiska Råd (SMER). Hovedmålet var å styrke båndene mellom de to søsterorganisasjonene og vi arrangerte et felles møte om eggdonasjon der vi så nærmere på forskjellene mellom våre to land.

NRI-konferansen, vi var en av hovedarrangøren for, i mai hadde et sterkt internasjonalt preg. Det var foredragsholdere fra en rekke land (både fra Norden, resten av Europa og USA) og NRI (Nordic Health Research and Innovation Networks) er et nettverk med nordisk arbeidsfelt.

Vi deltok i 2017 på konferansen til ESHG (European Society of Human Genetics) i København der vi blant annet hadde rollen som ordstyrer for en av sesjonene.

Resultatmål i tildelingsbrev

Tildelingsbrevet fra Helse- og omsorgsdepartementet inneholder tre mer spesifikke resultatmål.

Resultatmål 1: Bioteknologirådet skal bidra til å informere og skape debatt om moderne bruk av bioteknologi gjennom formidling av komplekse spørsmål på en forståelig og engasjerende måte. Rådet skal avholde fire til seks åpne møter rundt i landet om sentrale bioteknologiske tema i løpet av året.

Resultatmål 2: Bioteknologirådet skal bidra til informasjon om bio- og genteknologi gjennom utgivelse av tidsskriftet GENialt, utforming og oppdatering av undervisningsmateriell og publisering av videoer fra åpne møter.

Resultatmål 3: Bioteknologirådet skal avgi sine høringsuttalelser innenfor de frister som er gitt.

Alle resultatmålene er nådd. De aktivitetene som er relevante for resultatmålene, er omtalt ovenfor under hovedmål 2: Informasjons- og debattskapende aktiviteter.

Del IV. Styring og kontroll i virksomheten

Overordnet styring og kontroll

Bioteknologirådet følger utarbeidet internkontroll fra 2016 som omhandler styringsdokumenter, økonomistyring, anskaffelser, mål- og resultatkrav, saksbehandling i Bioteknologirådet og informasjons- og debattskapende arbeid. Det er utarbeidet en egen kommunikasjonsplan i 2016 og i 2014 ble det utarbeidet en arkivplan.

Det blir utarbeidet årlige handlingsplaner som behandles av Bioteknologirådet. Vi viser til at samlet måloppnåelse for 2017 er god, jamfør del III over.

Tiltak mot definerte risikoer med hensyn til måloppnåelse

Bioteknologirådet skal arbeide i samsvar med mandatet. For å oppnå dette er det viktig å være oppdatert på fagkunnskap, og kunne formidle informasjon og skrive debattinnlegg av god kvalitet. For å følge med på utviklingen har sekretariatet deltatt på internasjonale konferanser. I tillegg evaluerer vi møtene våre og evaluerer rutinemessig det vi gjør.

Vi abonnerer også på mediesøk og de mest sentrale fagtidsskriftene for å holde oss oppdatert og utarbeider «informasjonspakker» ukentlig til rådsmedlemmene slik at det skal være lettere å være oppdatert.

Økonomi

Bioteknologirådet er fullservicekunde hos Direktoratet for økonomistyring (DFØ) når det gjelder lønn og regnskap. Vi bruker kontantprinsippet som regnskapsprinsipp. Riksrevisjonens konklusjon for regnskapsåret 2016 var at årsregnskapet ga et rettviseende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter i 2016 og av mellomværende med statskassen per 31. desember 2016, i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring.

IA-avtalen

Bioteknologirådet inngikk i 2014 ny samarbeidsavtale for inkluderende arbeidsliv for perioden 2014–2018. Det ble utarbeidet en mål- og aktivitetsplan.

Andre føringer

Effektivisering og digitalisering

I følge tildelingsbrevet for 2017 skal Bioteknologirådet arbeide systematisk med å utnytte tildelte ressurser bedre og øke produktiviteten. Digitalisering av arbeidsprosesser og tjenester skal være et sentralt virkemiddel i dette arbeidet. I årsrapporten skal det gjøres rede for iverksatte og planlagte effektiviseringstiltak, blant annet skal tiltak som inneholder digitalisering av arbeidsprosess og tjenester særlig vurderes.

Bioteknologirådet har fra før tatt i bruk digitale løsninger for påmeldinger og evalueringer av åpne møter, nyhetsbrev og abonnement på GENi/alt. I 2017 ble invitasjoner til våre åpne møter og nyhetsbrev slått sammen til én digital utsending til samme mottakere. Tidligere ble invitasjoner til åpne møter sendt per e-post, mens vi nå sparer tid på å samle utsendelsene. I tillegg er det enkelt å melde seg av for de som ikke ønsker å motta informasjon fra oss.

Når det gjelder regnskapstjenester fra DFØ har vi i 2017 tatt i bruk elektroniske løsninger for utsendelse av fakturaer og registrering av innbetalinger i Agresso. Dette gjelder refusjoner fra samarbeidspartnere hvor møteutgifter skal fordeles. På lønnsområdet har vi tatt i bruk elektronisk registrering ved tilsetning, dette gjelder både ansatte og mottakere av honorar.

Disse elektroniske tjenestene gjør behandlingen enklere når leder skal godkjenne, og DFØ sparer mye tid ved å slippe manuelle registreringer.

I 2017 startet også arbeidet med å lage en heldigital versjon av GENiAlt. Målet med dette arbeidet er å kunne nå flere, med et bedre produkt uten å øke kostnadene.

Konsernmodell for administrative tjenester

Bioteknologirådet har inngått avtale med Norsk Helsenett om tjenester innenfor anskaffelser og IKT. I første driftsår har ikke dette ført til besparelser innen økonomi, og det har imidlertid medgått mye tid til møter og oppfølging av avtaler om anskaffelser.

Bioteknologirådet har inngått avtale med DFØ om fullservicemodell for lønn, regnskap og reiseadministrasjon. Dette er tilnærmet samme avtale som vi hadde tidligere, og har ikke medført merkbare endringer.

Bioteknologirådet har deltatt i prosessen med etablering av HR-forum i den grad det har vært mulig.

Del V. Vurdering av fremtidsutsikter

Bioteknologirådet vurderer sin evne til å nå fastsatte mål og levere forventede resultater også i 2018 som god. En forutsetning for å kunne leve opp til punktene i mandatet om å skape debatt og tilby informasjon til allmennheten også fremover er at Bioteknologirådet fortsetter å tilpasse seg samfunnsutviklingen og utnytter de mulighetene som sosiale medier gir for kommunikasjon. For å høste erfaringer vil det også fremover være viktig å stadig prøve ut nye virkemidler for å kunne nå ulike målgrupper i det brede spekter av saker Bioteknologirådet jobber med.

Når det gjelder rollen som rådgiver, er det nødvendig å holde seg løpende orientert om den faglige utviklingen på våre områder, og å være åpen for innspill og argumenter utenfra.

Bioteknologiloven er under evaluering og skal behandles av Stortinget våren 2018. Det er derfor ventet at temaene som er regulert i denne loven vil prege vårt arbeid inneværende år.

De ytre rammebetingelsene har selvsagt også stor betydning. Skal rådet lykkes i sitt oppdrag i årene som kommer, er det ikke minst avgjørende at myndighetene fortsatt ser betydningen av at Bioteknologirådet er et frittstående organ. Dette er spesielt aktuelt når det gjelder lokalisering av sekretariatet. Vi mottok i 2017 et oppdrag fra departementet om å foreta en utredning for fremtidig lokalisering av Bioteknologirådet fra 2020. Det skal i samarbeid med Statsbygg vurderes alternativer for lokalisering av sekretariatet utenfor Oslo. Dette arbeidet ble påbegynt i 2017, og plan for gjennomføringen av utredningen ble oversendt departementet høsten 2017.

Del VI. Årsregnskap

Ledelseskommentar årsregnskapet 2017

Formål

Bioteknologirådet ble opprettet i 1991. Rådet er frittstående, men administrativt underlagt Helse- og omsorgsdepartementet. Bioteknologirådet fører regnskap i samsvar med kontantprinsippet, slik det går frem av prinsippnoten til årsregnskapet. Det overordnede formålet til Bioteknologirådet er å gi råd til regjeringen i saker som gjelder bruk av bioteknologi, nasjonalt og internasjonalt, drøfte etiske og samfunnsmessige spørsmål i tilknytning til bioteknologisk virksomhet og drive med informasjons- og debattskapende aktiviteter.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i samsvar med bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og tildelingsbrevet fra Helse- og omsorgsdepartementet. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av de disponible bevilgningene og de regnskapsførte utgiftene til Bioteknologirådet.

Vurderinger av vesentlige forhold

I 2017 hadde Bioteknologirådet samlet disponert tildelinger på utgiftssiden på kr 9 884 000. Bioteknologirådet hadde en mindreutgift på kr 38 299.

Artskontorrapporteringen viser at rapporterte utgifter til drift og investeringer utgjorde kr 9 845 701. Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter var kr 7 497 810, det inkluderer også møtegodtgjørelse til rådsmedlemmene på kr 1 150 709 inkl. arbeidsgiveravgift. Lønnsandelen av driftsutgiftene var totalt 76,2 prosent.

I 2017 hadde Bioteknologirådet en økning i utgifter til lønn sammenlignet med 2016. Det skyldes først og fremst at direktørstillingen var ubesatt i fire måneder i 2016. Utbetalinger til honorar for rådsmedlemmer har økt fra 2016 til 2017 som følge av ett rådsmøte mer.

Riksrevisjonen er revisor og bekrefter årsregnskapet for Bioteknologirådet. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d., men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2018. Revisjonsberetningen blir publisert på [Bioteknologirådets nettside](#).

Oslo, 1. mars 2018

Ole Johan Borge
direktør, Bioteknologirådet

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskapet for Bioteknologirådet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten, fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 5. november 2015. Årsregnskapet er i samsvar med krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av 24. november 2016 og krav fra Helse- og omsorgsdepartementet.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*» er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.7.1. Bioteknologirådet er en bruttobudsjettet virksomhet, og tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdningen virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Bioteknologirådet har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter kapittel 0712 og post 01 i bevilgningsregnskapet som Bioteknologirådet har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva Bioteknologirådet har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for kapittel 0712 post 01.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter, og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Bioteknologirådet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Bioteknologirådet har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2017

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2017	Merutgift (-) og mindreutgift
0712	Driftsutgifter	01		A, B	9 884 000	9 845 701	38 299
1633	Nettoordning for mva i staten	01			0	276 633	
<i>Sum utgiftsført</i>					9 884 000	10 122 334	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2017	Merinntekt og mindreinntekt(-)
5309	Tilfeldige inntekter	29			0	9 688	
5700	Folketrygden	72			0	932 633	
<i>Sum inntektsført</i>					0	942 321	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						9 180 013	
Kapitalkontoer							
60049101	Norges Bank KK /innbetalinger					345 915	
60049102	Norges Bank KK/utbetalinger					-9 477 590	
707008	Endring i mellomværende med statskassen					-48 338	
<i>Sum rapportert</i>						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12.)							
					22.12.2017	31.12.2016	Endring
707008	Mellomværende med statskassen				-358 982	-310 644	-48 338

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
071201	343 000	9 541 000	9 884 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindretgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
071201		38 299		38 299				38 299	494 200	38 299
<p>*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.</p>										

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mulig overførbart beløp

Det er søkt om overføring av mindretgift på kr 38 299. Viser til note 4 hvor det fremgår at dette beløpet hadde vært høyere dersom vi hadde fått inn kundefordringer på kr 62 126,70.

Oppstilling av artskontorapporteringen 31.12.2017

	Note	2017	2016
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Andre innbetalinger		0	0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		0	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	1	7 497 810	5 977 957
Andre utbetalinger til drift	2	2 347 891	2 796 065
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		9 845 701	8 774 022
Netto rapporterte driftsutgifter		9 845 701	8 774 022
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter		0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	3	0	130 681
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		0	130 681
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		0	130 681
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.		0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader		0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		9 688	8 466
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		932 633	743 258
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		276 633	324 245
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-665 688	-427 480
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		9 180 013	8 477 223
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		2017	2016
Fordringer		0	40 798
Skyldig skattetrekk		-357 982	-351 442
Annen gjeld		-1 000	0
Sum mellomværende med statskassen	4	-358 982	-310 644

Note 1 Utbetalinger til lønn

	31.12.2017	31.12.2016
Lønn	4 858 056	4 316 195
Arbeidsgiveravgift	932 633	743 258
Pensjonsutgifter*	548 385	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	0	0
Andre ytelser	1 158 736	918 504
Sum utbetalinger til lønn	7 497 810	5 977 957
Antall årsverk:	6,6	6,7

Forklaring til pensjonsutgifter

Fra og med 1. januar 2017 betaler virksomheten pensjonspremie fra eget budsjett til Statens pensjonskasse. For 2017 er arbeidsgivers andel av pensjonspremien 12 prosent.

Note 2 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2017	31.12.2016
Husleie	518 264	501 593
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	1 376	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	47 671	47 186
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	4 307	19 499
Mindre utstysanskaffelser	1 530	20 367
Leie av maskiner, inventar og lignende	69 439	88 746
Kjøp av fremmede tjenester	434 196	531 812
Reiser og diett	497 090	352 224
Trykksaker	195 501	213 765
Møter, kurs, oppdatering og lignende	246 653	539 428
Porto	187 493	197 890
Øvrige driftsutgifter	144 371	283 555
Sum andre utbetalinger til drift	2 347 891	2 796 065

Forklaring til kjøp av fremmede tjenester

For 2016 ble det ført kr 239 261 som refusjon av lønn fra NMBU og UiB på denne artskontoen. Disse utgiftene er ikke lenger aktuelle, og beløpet for 2016 er derfor ikke helt sammenlignbart med 2017.

Note 3 Utbetaling til investeringer

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	0	130 681
Sum utbetaling til investeringer	0	130 681

Note 4 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2017 Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	31.12.2017 Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	Forskjell
Omløpsmidler			
Kundefordringer	249 486	0	249 486
Andre fordringer	0	0	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
<i>Sum</i>	249 486	0	249 486
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-43 825	0	-43 825
Skyldig skattetrekk	-357 982	-357 982	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-1 000	-1 000	0
<i>Sum</i>	-402 807	-358 982	-43 825
Sum	-153 322	-358 982	205 660

Forklaring til kundefordringer

Det reelle beløpet for kundefordringer er kr 62 126,70 i stedet for kr 249 486. Dette skyldes at kundefordringer på kr 187 259,30 ikke ble utlignet i 2017.

Forklaring til annen kortsiktig gjeld

Beløpet på kr 1 000 ble returnert da mottaker av honorar hadde nytt kononummer. Beløpet ble utbetalt i januar 2018 etter at kononummeret ble endret.